

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ОДЕСЬКИЙ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра економіки, права та управління бізнесом

РЕФЕРАТ
кваліфікаційної роботи
на здобуття освітнього ступеня магістра
зі спеціальності 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» за
освітньою програмою професійного спрямування
«Муніципальне підприємництво»

на тему: **РОЛЬ ПІДПРИЄМСТВ РЕСТОРАННОГО
БІЗНЕСУ В МІСЦЕВІЙ ЕКОНОМІЦІ**

Виконавець:

студентка ФЕУП

Максимова Дарія Анатоліївна

/підпис/

Науковий керівник:

к.е.н, доцент

Клевцєвич Наталія Анатоліївна

/підпис/

ОДЕСА – 2022

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. Сучасний розвиток ресторанного господарства відбувається в період стрімкого зростання інноваційних технологій, культурного та освітнього рівня населення, що безпосередньо змінює та розширює погляди на потреби клієнтів і формує нові вподобання споживачів на ринку ресторанних послуг. Діяльність підприємств, пов'язаних з організацією харчування, посідає важливе місце в системі розширеного відтворення, вона уможливорює одночасне виконання всіх фаз: матеріального виробництва, розподілу продуктів праці та споживання. При цьому в процесі виконання основної діяльності, з одного боку, споживаються продукти виробництва, з іншого - здійснюється процес відтворення робочої сили, що, відповідно, створює умови для початку нового виробництва. Тому визначення місця ресторанного бізнесу в економічному розвитку України, в тому числі і Одеської області набуває сьогодні особливої актуальності, оскільки, виступаючи складовою частиною заключної фази відтворення, такі підприємства відіграють важливу соціально-економічну роль. Правильно організоване харчування стимулює гармонійний розвиток усіх функціональних здібностей людини, підвищує її працездатність, розширює коло духовних і культурних цінностей, а також дає змогу підтримувати здоров'я і безпеку харчування нації, сприяє інтелектуальному розвитку та нарощуванню людського капіталу.

Сучасний етап розвитку ресторанного господарства характеризується досить нестабільною ситуацією, про що свідчать статистичні дані, а також існуючі дослідження науковців з цього питання. До таких науковців відносяться: Архіпов В.В., Смірнова Н.В., Столяренко О.М., Гірняк Л.І., Русавська В.А., Завадинська О.Ю., Литвиненко Т.Є., Нелеюк Л.І., Телеш Н.О., Нечаюк Н.О.

Мета дослідження – аналіз рівня розвитку ресторанного бізнесу в Одеському регіоні та формування заходів активізації його економічного розвитку.

Завдання дослідження:

- розкрити сутність ресторанного господарства як об'єкта підприємництва;
- розглянути типізацію ресторанного господарства;
- провести аналіз державного регулювання підприємницької діяльності закладів ресторанного господарства в Україні;
- окреслити соціально-економічний розвиток Одеського регіону;
- визначити рівень розвитку ресторанного господарства в Одеському регіоні;
- дослідити конкурентні переваги ресторанного господарства в Одеському регіоні;
- здійснити прогнозування показників розвитку ресторанного господарства Одеського регіону;

- обґрунтувати пріоритетні напрямки розвитку ресторанного господарства в Одеському регіоні;
- запропонувати заходи активізації економічного розвитку ресторанного господарства Одеського регіону.

Об'єкт дослідження – процес планування перспектив розвитку ресторанного бізнесу в Одеському регіоні.

Предмет дослідження – сукупність теоретичних та прикладних аспектів процесу планування перспектив розвитку ресторанного бізнесу в Одеському регіоні.

Методи дослідження. При написанні магістерської роботи було використано такі методи: загальнонаукові (аналогії, системного аналізу, формалізації), індукції та дедукції, аналізу та синтезу, економіко-статистичного аналізу (табличного, графічного, групування, класифікації), маркетингові (SWOT-аналіз), теоретичного узагальнення, порівняльного аналізу, оцінювання, абстрактно-логічного підходу та спостереження.

Інформаційна база дослідження. Теоретичною основою дослідження є матеріали навчальної та учбової методичної літератури, наукові публікації, монографічні видання українських і зарубіжних вчених, нормативно-законодавчі акти України, матеріали науково-практичних конференцій і досліджень, звіти та аналітичні матеріали головного управління статистики в Одеській області.

Структура і обсяг роботи. Магістерська робота складається із вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел (55 найменувань) та 1 додатку. Загальний обсяг магістерської роботи становить 81 сторінки комп'ютерного тексту, містить 12 таблиць та 23 рисунки.

Публікації. За результатами виконання кваліфікаційної роботи магістра опубліковано 1 статтю: «Аналіз впливу закладів ресторанного господарства на економіку України», у віснику наукових робіт ФЕУП.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У першому розділі *«Теоретичні засади розвитку підприємницької діяльності в сфері ресторанного господарства»* розглянуто ресторанне господарство як об'єкт підприємництва, типізацію закладів ресторанного господарства та аспекти державного регулювання цієї сфери економічної діяльності.

У другому розділі *«Аналітична оцінка рівня розвитку ресторанного господарства в Одеському регіоні»* надано характеристику соціально-економічного розвитку Одеського регіону, проаналізовано рівень розвитку ресторанного господарства у ньому, досліджено конкурентні переваги ресторанного господарства в Одеському регіоні.

У третьому розділі *«Планування перспектив розвитку ресторанного господарства в Одеському регіоні»* спрогнозовано показники розвитку ресторанного господарства в Одеському регіоні, надані рекомендації щодо пріоритетних напрямків розвитку ресторанного

господарства в регіоні та активізації його економічного розвитку.

ВИСНОВКИ

Проведене дослідження дозволило зробити висновки, основні з яких такі:

1. Ресторанне господарство як об'єкт підприємництва являє собою сферу підприємницької діяльності, пов'язану з організацією та управлінням закладів громадського харчування, що спрямована на задоволення існуючих потреб людей у розмаїтті смачної та здорової їжі, а також отримання прибутку.

2. Розглянута типізація ресторанного господарства дає змогу оцінити його важливість серед інших структурних елементів індустрії гостинності. Заклади ресторанного господарства представлені багатьма типами (ресторани, кафе, бари, їдальні, буфети тощо), кожен з яких може бути різноманітною спеціалізацією (винний бар, коньячний бар, лобі бар, бар при басейні, десертний бар, ресторан для сніданків зі шведською лінією, вечірній ресторан тощо).

3. Проведений аналіз державного регулювання підприємницької діяльності закладів ресторанного бізнесу в Україні свідчить про те, що діяльність у сфері ресторанного господарства здійснюється суб'єктами господарювання після їх державної реєстрації в установленому законодавством порядку. Відкриття закладу ресторанного господарства погоджується з органами місцевого самоврядування, а також закладами державної санітарно-епідеміологічної служби. Важливим етапом в процесі відкриття об'єкта ресторанного господарства є отримання дозволу органу пожежного нагляду.

4. Окреслення соціально-економічного розвитку Одеського регіону призвело до наступних результатів: протягом 2015-2022 років кількість наявного населення скоротилась на 1,9 %; для зазначеного періоду характерне позитивне значення міграційного приросту; як результат скорочення кількості наявного населення спостерігається і скорочення показника щільності наявного населення. За допомогою аналізу ринку праці та людських ресурсів були отримані наступні результати – протягом 2017-2019 років зростає кількість зареєстрованих безробітних на 6,5 %; скоротилась кількість вакансій на 12,0 %, що більшою мірою посилює негативний вплив попереднього показника; середньомісячна заробітна плата має стійку тенденцію до зростання, однак, рівень середньомісячної заробітної плати Одеського регіону відстає від середнього рівня заробітної плати в цілому по Україні на 12,1 %. Аналіз фізичного обсягу валового регіонального продукту на одну особу протягом розглянутого періоду не зазнав значних змін.

5. В процесі визначення рівня розвитку ресторанного господарства в Одеському регіоні було проаналізовано динаміку обсягу реалізованих послуг тимчасового розміщення й організації харчування суб'єктами господарювання; обсягу реалізованих послуг у сфері діяльності із забезпечення стравами і напоями; кількості діючих підприємств за видами економічної діяльності. Обсяги реалізованих послуг тимчасового розміщення

й організації харчування суб'єктами господарювання в Одеському регіоні неухильно зростають протягом 2016-2019 років, починаючи з 2020 року для галузі характерний різкий спад. Кількість діючих підприємств в сфері діяльності ресторанів та надання послуг мобільного харчування скорочується, що є негативною тенденцією. Така ж тенденція характерна і для кількості підприємств в сфері тимчасового розміщення й організації харчування.

6. З метою дослідження конкурентних переваг ресторанного господарства в Одеському регіоні нами було прийнято рішення про проведення оцінки конкурентного профілю підприємств ресторанного господарства на прикладі таких закладів м. Одеси, як ресторан «U Restaurant About U», «Бернардацці», «Дача», «Куманець». За допомогою даного методу були отримані наступні результати. До конкурентних переваг Одеського регіону можна віднести місцезнаходження ресторанів, більшість ресторанів міста Одеси тяжіють розташовуватись біля моря або неподалеку від моря. Значно високим є також значення показників атмосфери ресторанів. Серед чинників конкурентоспроможності ресторанів Одеського регіону, які необхідно покращити необхідно відмітити відношення ціни до якості продукції, рівень обслуговування та якість кулінарної продукції.

7. В процесі написання кваліфікаційної роботи нами було здійснено прогнозування обсягу реалізованих послуг тимчасового розміщення і організації харчування. Відповідно до представленого прогнозу обсяги в реалізованих послуг тимчасового розміщення й організації харчування продовжуватимуть скорочуватись і на протязі наступних трьох років.

8. Обґрунтований гастрономічний туризм як пріоритетний напрямок розвитку ресторанного бізнесу в Одеському регіоні. З метою аналізу його сильних та слабких сторін в Одеському регіоні нами було використано SWOT-аналіз. До слабких сторін розвитку гастрономічного туризму у м. Одесі можемо віднести відсутність якісних гастрономічних пропозицій, низьку якість гастрономічних пропозицій, застарілу туристичну інфраструктуру; незадовільний стан сервісної та інформаційної інфраструктури, відсутність атракцій, високий рівень тінізації туристичних послуг, низький рівень популяризації України як гастрономічного туристичного об'єкта, відносно низька якість доріг в Одеському регіоні.

9. Для подальшої активізації економічного розвитку ресторанного господарства на території регіону необхідна опрацьована стратегія розвитку гастрономічного туризму. Саме тому нами була розроблена стратегія розвитку гастрономічного туризму, яка складається з наступних елементів: створення гастрономічної туристичної карти Одеського регіону, фінансування та проведення масштабних гастрономічних заходів, використання медійних способів просування із метою проведення PR-компанії, сприяння та часткове фінансування розробки турпродуктів, що включають об'єкти сільського та елементи гастрономічного туризму, підвищення рівня українського кулінарного туризму шляхом покращення якості українських кулінарних шкіл.

АНОТАЦІЯ

Максимова Д.А., «Роль підприємств ресторанного бізнесу в місцевій економіці».

Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня магістра зі спеціальності «076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» за магістерською програмою професійного спрямування «Муніципальне підприємництво». –

Одеський національний економічний університет. – Одеса, 2022

У роботі розглянуто теоретичні аспекти розвитку підприємницької діяльності у сфері ресторанного господарства, типізацію підприємств даного виду економічної діяльності та розкрито основні аспекти державного регулювання підприємницької діяльності закладів ресторанного господарства. Проаналізовано соціально-економічний розвиток Одеського регіону та рівень розвитку ресторанної діяльності у ньому, досліджено конкурентні переваги ресторанного господарства в Одеському регіоні. Спрогнозовано показники розвитку ресторанного господарства в Одеському регіоні. Запропоновано пріоритетні напрямки розвитку даного виду економічної діяльності в Одеському регіоні та заходи активізації його розвитку.

Ключові слова: ресторанне господарство, гостинність, громадське харчування, ресторанний бізнес, тимчасове розміщення, організація харчування.

ANNOTATION

Maksymova D.A., «The role of restaurant businesses in the local economy».

Qualifying work on obtaining a master's degree in the specialty "076" Entrepreneurship, Trade and Stock Exchanges " under the Master's program "Municipal Entrepreneurship". – Odesa National Economic University. – Odesa, 2022

The qualifying work examines the theoretical aspects of the development of entrepreneurial activity in the field of restaurant business, the typification of enterprises of this type of economic activity, and reveals the main aspects of state regulation of business activity of restaurant enterprises. The socio-economic development of the Odesa region and the level of development of restaurant activity in it are analyzed, the competitive advantages of the restaurant industry in the Odesa region are investigated. Indicators of the development of the restaurant industry in the Odesa region are predicted. Priority directions for the development of this type of economic activity in the Odesa region and measures to intensify its development are proposed.

Key words: restaurant business, hospitality, public catering, restaurant business, temporary accommodation, food organization.